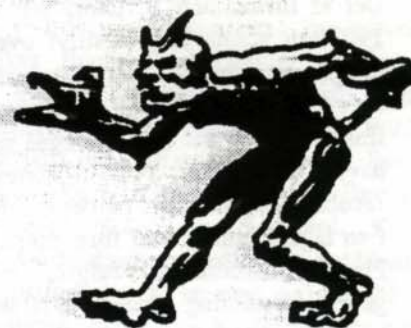

NR. 5. 3. ÅRGANG. JANUAR
1995.

Kunst

omkring trollden

Informationsavis fra Museums- og kunstforeningen for Vejen og omegn

MUSEUMS- OG KUNSTFORENINGEN FOR VEJEN OG OMEGN 1905-1995

En væsentlig årsag til, at man i 1905 oprettede en kunstforening i Vejen var, at en del musikinteresserede fandt det mere naturligt, at en forening og ikke privatpersoner stod bag arrangementer af koncerter. Blandt andet derfor, blev der d. 24. januar 1905 arrangeret et offentligt møde på højskolehjemmet, og det resulterede i oprettelsen af Kunstforeningen for Vejen og omegn. Foreningens formål skulle være "på enhver efter dens midler passende måde at fremkalde, oplive og nære sansen for kunsten i dens forskellige forgreninger".

Den valgte bestyrelse kom til at bestå af købmand Peder Lauridsen, der blev formand, musikdirektør Niels Lauridsen, næstformand, billedhugger N. Hansen Jacobsen, Maren Lauridsen og mag. art. H. Ussing. Den nyoprettede forening fik i hurtig rækkefølge arrangeret nogle maleriudstillinger, og fra nogle erhvervede den malerier til bortlodning i medlemskredsen.

Maleriudstillingerne førte også til tanker om opførelsen af en kunstbygning.

fortsættes side 2

I forbindelse med Vejen Kunstmuseums 50 års jubilæum i 1975 var der reception, her ses fra venstre kunstforeningens daværende formand regnskabschef Bent Haar, dir. Marius Koed, læge I. C. Heuch, fru Willadsen og landsretssagfører Harry Busk.

Det oplystes over for sognerådet, at foreningen var blevet stillet en byggegrund til rådighed af N. Hansen Jacobsen og at den var beliggende op mod Nørregade. Det af formanden P. Lauridsen udarbejdede udkast i 1907 var sognerådet positivt overfor, herefter rettede foreningen henvendelser til regering og rigsdag, og det blev til flere møder i København med Statens finansudvalg. Det blev her også gjort gældende, at man havde brug for et sted til opbevaring af N. Hansen Jacobsens værker der på dette tidspunkt havde til huse i en lagerbygning ved forældrenes gård.

Flere forhandlinger fulgte, men på foreningens generalforsamling i januar 1910 udtalte P. Lauridsen da også, at det ikke var sandsynligt, at man opnåede tilskud, men at det sikkert skete ad åre. Det skulle senere vise sig at man måtte gennem 16 års ventetid, før planen blev realiseret.

Selv om byggesagen optog ledelsen meget, forsømte den dog ikke de opgaver, den var udset til at varetage. Der blev nemlig holdt adskillige udstillinger, foredrag, aftener med oplæsning og koncerter, og indtil omkring 1910 kunne man være tilfreds med medlemmernes bevågenhed. Der var heller ikke mangel på tilbud fra kunstnere af forskellig art, bl.a. forfatteren Jeppe Aakjær, musikeren Saxtorp Mikkelsen, datidens store skuespiller Olaf Poulsen og m.fl.

I 1911 måtte man erfare at tilslutningen til diverse arrangementer var svigtende, og i 1913 tales der om en død periode, de traditionelle bortlodninger af malerier fik i 1914 en pause på grund af for ringe kassebeholdning. I 1920 blev bestyrelsen udvidet til syv medlemmer. Året efter dannedes et forretningsudvalg bestående af Axel Schrøder, P. Lauridsen og Frederik Kasten. P. Lauridsen, der havde været formand siden foreningens start, ønskede at forlade posten, og han blev i 1923 afløst af førnævnte tandlæge Axel Schrøder, men han fortsatte dog som bestyrelsesmedlem.

Gennem mange år var Vejen blandt de få byer, der blev besøgt af den såkaldte Vandreudstilling fra Charlottenborg i København. Hovedstadspressen havde et par gange fremhævet byen for imponerende besøgstal på f.eks. 1000 og 1400. Afsløringen af springvandet

FORENINGENS FORMÆND

GENNEM DE 90 ÅR:

Købmand Peder Lauridsen (1905 - 1923)

Tandlæge Axel Schrøder (1923 - 1934)

Overlærer Th. Rudkjøbing (1934 - 1941)

Læge J. C. Heuch (1941 - 1958)

Fabrikant J. D. Lawactz (1958 - 1962)

Landsretsagfører Harry Busk (1962 - 1964)

Tandlæge Svend Ove Nyvad (1964 - 1971)

Økonomichef Bent Haar (1971 - 1974)

Svend Holm Larsen (1974 -)

"Trolde der vejrer Kristenkød" der fandt sted fredag aften d. 13. juni 1923, blev en smuk og stemningsfuld fest, der overværedes af 3-4000 mennesker fra egn og by. Sognerådets formand, forstander J. Kr. Madsen og forfatteren Jeppe Aakjær holdt taler og til sidst besteg under mængdens kraftige bifald også Hansen Jacobsen talerstolen for - stærkt bevæget - at rette en tak til sognerådet. Det skulle dog ikke blive ved troldepringvandet alene. Fra kunstforeningen blev der nu startet en husstandsindsamling med henblik på bygning af et kommende museum, og med et fint resultat, hvilket skyldtes, at Hansen Jacobsen var en meget afholdt person, og befolkningen følte, at han var deres egen kunstner.

Fra kommunen var der tilsagn om at doble beløbet op, hvis det havde en realistisk størrelse, og det fik det. Arkitekt Niels E. Grue tegnede museet efter skitseforslag fra N. Hansen Jacobsen, og museet blev indviet 1. juli 1924. Byggesummen var 47.000 kr. Indvielsestalen blev holdt af sognerådsformand N. M. Sørensen, ligesom også kunstforeningens mangeårige formand, købmand P. Lauridsen talte. I festmiddagen om aftenen deltog 150 personer.

Eventyret var fuldbåret. På faderens mark, hvor Niels som dreng havde gået og vogtet får, stod nu et museum, der rummede næsten alle hans store værker.

Men kunstforeningens økonomi var atter ved at vise tegn på svagheit, og for 1926 kunne man registrere et så lavt medlemstal som 159. Året efter søgte man at få støttet økonomien ved at ansøge Ny Carlsberg-fonden om tilskud. De dystre perspektiver forstærkedes i 1928, situationen var kritisk, medlemstallet var dalende og der blev indkaldt til ekstraordinær generalforsamling. Her vedtoges efter afstemning at fortsætte og begrænse virksomheden til udstillinger og museet, men det oplystes at medlemstallet nu var nede på 106. P. Lauridsen meddelte på generalforsamlingen i 1931, at han ønskede at udtræde af bestyrelsen. Dette ønske respekterede man, og man vedtog at gøre ham til foreningens æresmedlem.

1933 blev et belastende år, der måtte disponeres med omhyggelig hensyntagen til økonomien. Det samme var tilfældet i 1934, og som følge af underskud ved en koncert vedtoges det at sløjfe den resterende del af det fastlagte sæsonprogram.

På generalforsamlinger i efteråret 1934 var planer om at opløse foreningen, men efter lang forhandling vedtog man atter at fortsætte.

I 1935 skiftede foreningen navn til Museums- og Kunstforeningen for Vejen og omegn og på generalforsamlingen i 1941 kunne man bringe medlemmerne det glædelige budskab, at foreningen nu var uden gæld. Samme efterår døde N. Hansen Jacobsen. Kunstneren havde været medlem af bestyrelsen siden foreningens start. Sangeren Axel Schøtz samlede i 1943 næsten fuldt hus til en koncert. Opførelsen af teaterstykket "Den sidste rejse" i Askov Højskoles festsal gav stort overskud. Forfatteren N. Th. Mortensen fik tilskud til frembringelse af en bog om Hansen Jacobsen.

I månederne efter den anden verdenskrigs afslutning sporede man en livlig aktivitet i foreningen. Man fik drøftet og realiseret tanken om at arrangere "Fire store Aftener". Der blev tegnet en garantikapital på 2000 kr.

og i de følgende år var bl.a. Victor Schiøler, Karin Nellemose, Rasmus Christiansen, Ejnar Nørby, Børge og Kirsten Ralow, samt Ole Willumsen, Wandy Tvorek, Esther Wagnig og Ebbe Rode med i de forskellige arrangementer.

Foreningens anmodning i 1952 til sognerådet om at blive repræsenteret i museets bestyrelse, blev positivt modtaget herfra.

Medlemstallet i perioden 1954-56 lå på ca. 300, og interessen for de "Fire store Aftener" varede ved i årene fremover.

En byfest i anledning af 100 års dagen for N. Hansen Jacobsens fødsel gav ca. 18.000 i overskud, der blev henlagt til planlagt udvidelse af museet.

Det var ikke muligt at bevare "Fire store Aftener" i sædvanlig udstrækning, hvorfor man i 1967 besluttede at reducere antallet, og disse udgik senere helt af foreningens program. Kunstforeningen og Vejen Kunstmuseum har altid haft nær kontakt og ved foreningens 50 års jubilæum i 1955 var man endog i den ejendommelige situation at J.C. Heuch var formand for kunstforeningen og fru Gerda Heuch var formand for museet.

Museet er tre gange blevet udvidet. I 1938 flyttedes Hansen Jacobsens atelier fra Skibelund, den blev tilbygget museets søndre ende og i eftersommeren 1975 åbnedes gallerigangen med en udstilling af Sven Havsteen-Mikkelsen. I 1983 blev det gamle Biblioteks tidsskriftslæsesal indlemmet i museet. Det skete med en separatudstilling af Valdemar Petersen. Denne koldingmaler har senere gjort Vejen Kunstmuseum til arving, hvilket nu muliggør en årlig legatuddeling på kr. 25.000 i forbindelse med en separat legatudstilling.

Foreningens aktiviteter er oftest henlagt til vinterhalvåret, men medlemmernes interesser har gennem mange år været tilgodeset med en "Kunstflugt" i september måned. Talrige slotte, herregårde, kirker, kunstsamlinger, museer, kunstneratelier m.m. er besøgt på disse ture.

Yderligere har der i de senere år også været tradition for aftenudflugt i slutningen af maj måned.

Lysbilledforedrag, koncerter, forfatteraftener udgør

stadig hovedvægten af aftenarrangementerne og en debataften "Billedkunst og fiduser" samlede rekordpublikum i efteråret 1978.

Af medvirkende ved de talrige koncerter kan nævnes Erik Harbo, Anker Buch, Poul Dissing og Benny Andersen, Erik Paaske, Mogens Dalsgaard, Niels Hausgaard og Chr. Alvad, Erik Moseholm, Kr. Buhl-Mortensen og Ulrik Cold, Michala Petri, Pia Raug, Thomas Kjellerup, Kurt Ravn og Peter Bastian. Foredragsaftener med bl.a. Lise Nørgaard, Knud Sørensen og Lise Gotfredsen samlede stort publikum. Museums- og kunstforeningen er vært og står for et underholdningsprogram, oftest musik, i forbindelse med museets femiseringer.

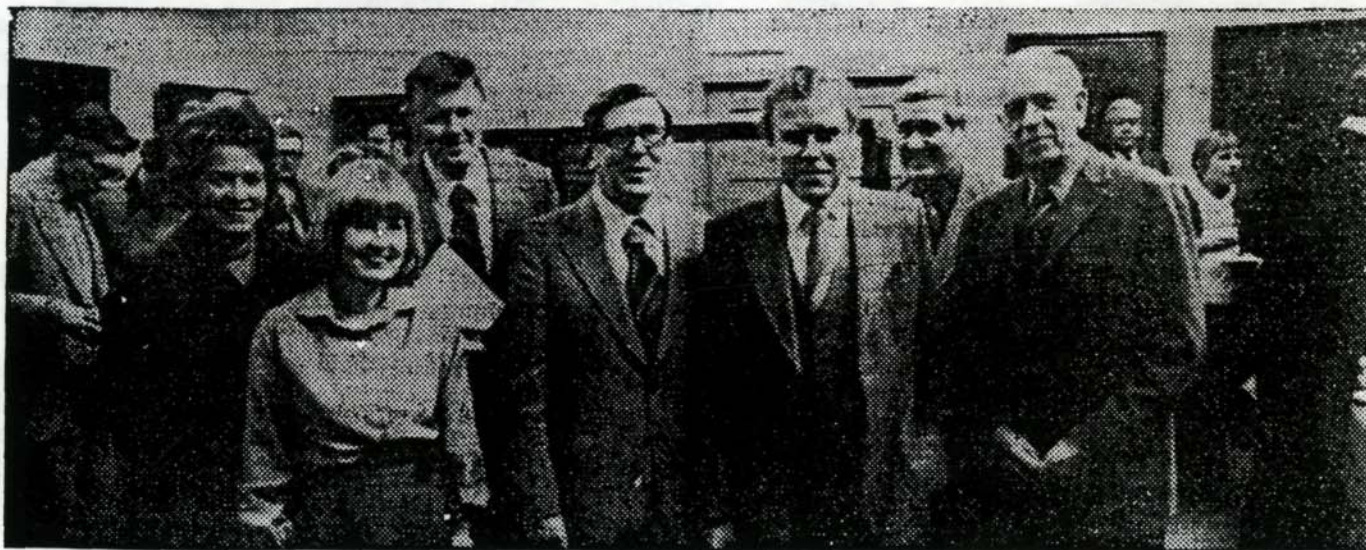
Gennem de senere år er udstillingsvirksomheden øget og talrige kunstnere har udstillet på museet bl.a. Jens Nielsen, Albert Mertz, Thomas L. Jørgensen, Hans August Andersen, Erling Jørgensen, Helge Ernst, Preben Hornung, Erik Nyholm, Lars Åkirke, Inge Bjørn, Mogens Andersen, Henry Heerup, Hen. Damgaard Sørensen, Ole Schwalbe, Kræsten Iversen, Gudmund Lervad, Niels Østergaard, Knud Nielsen, Eloff Riseby, Anders Bruun-Møller, Erik Lagoni Jakobsen, Svend Saabye, Kai Lindemann, Johs. C. Bjerg, Merete Barker, P.O. Hansen, Svend Wiig Hansen, Ingalvur av Reyni, John Olsen, Villy Emil Hansen, Loui Michael, Poul Winther, Svend Engelund, Johannes Hofmeister, Carl Johan Bonnesen og arkitektfirmaet Friis og Moltke A/S. Desuden har en række udstillinger vist billedkunstnere fra Ribe, Vejle og Sønderjyllands Amter, ligesom sammenslutningerne "Koloristerne" og "Den Flexible" har været inviteret.

Disse udstillingsarrangementer har været med til at øge besøgstallet på museet.

Ved foreningens generalforsamling, der iøvrigt overværes af ca. 125 medlemmer, er der bortlodning af billedkunst.

Men ellers må det skønnes at kunstforeningens virke har byens og egnens opbakning, medlemstallet er på 600, og foreningen er således blandt de 5-6 største kunstforeninger i landet.

Sv. H. L.

Ved kunstforeningens 75 års jubilæumsfest i 1980 var der reception på museet, her ses en gruppe personer der på forskellig måde havde nær tilknytning til kunstforeningen og dens virke, fra venstre formand for kulturudvalget Karen Melvang, kunstforeningens næstformand Selma Jensen, formand Sv. Holm Larsen, formand for Statens Kunstfond og udstiller ved jubilæet, maleren Mogens Andersen, borgmester Arne Hansen, formand for Vejen Kunstmuseum Harry Busk og vejenmaleren Anders Bruun-Møller.

DET LOKALE OG DET UNIVERSELLE

Det lokale og det universelle i kunsten er titlen på Else Marie Bukdahls lysbilledforedrag på Vejen Kunstmuseum mandag d. 23. januar kl. 19.30. Knudepunktet, Kunstforeningen, Vejen Aftenskole og Vejen Kunstmuseum er indbydere i samarbejde med Folkeuniversitetet.

I løbet af de sidste 10 år er ikke alene de marxistiske regimer, men også den marxistiske ideologi gradvist brudt sammen. Det er især de to franske filosoffer Jean Baudrillard og Jean-Francois Lyotard, der har analyseret dette sammenbrud. De har begge et godt blik for de positive virkninger, som det store oplysnings- og frigørelsesprojekt har haft i de sidste 200 år: Skabelsen af vore demokratier og vor sociale og politiske kultur. Men de afdækker begge to de omkostninger, som dette projekt har haft – i især de lande, der lå øst for det gamle jerntæppe. Baudrillard og Lyotard er også enige om, at det informationssamfund, der er vokset eksplosivt de sidste 15 år, har skabt både en større ophobning af viden og tegn og nedslidt frigørelsesprojektet, fremskridtstroen og andre generelle fortolkningsrammer. Endelig fremgår det af begges værker, at den rethaveriske, totalitetssøgende rationalitetsiro – indenfor videnskab og politik – har knægtet elementære menneskerettigheder.

Det har betydet, at de nationale kulturers særpræg er blevet trukket skarpt op, glemte aspekter af vor kulturarv er igen blevet synlige, ligesom en række nydannelser inden for kunst og litteratur har set dagens lys. Men også et universelt aspekt, selve grundlaget i den vesteuropæiske tradition, kristendommen, er ved at indtage en mere central plads i kulturlivet. I Vesteuropa

VURDERING AF BILLEDKUNST

HVAD ER DET VÆRD?

Torsdag den. 9. februar kl. 19.30 indbyder kunstforeningen til et møde med Lars Fuglsang Madsen fra Bruun Rasmussens kunstauktioner om vurdering af billedkunst.

Der er mange måder at vurdere billedkunst på. Det kan være ud fra ønsket noget man kan lide, noget kønt og smukt. Andre søger indhold, udtryk, personlighed eller originalitet. Noget væsentligt er selvfølgelig et kunstnerisk indhold.

Kunst og penge er ofte svært at holde adskilt og i mange situationer er en økonomisk vurdering af billedkunst da også ønskelig.

I sammenhæng med udstillingen "Kunst fra privateje" har mødet en særlig aktualitet, idet værker herfra kan indgå i vurderingen, ligesom det er tilladt at medbringe værker til bedømmelse.

Der er lagt op til en debataften og der bliver naturligvis lejlighed til at stille spørgsmål til Lars Fuglsang Madsen ved mødet på kunstmuseet.

Der er fri entre for medlemmer, mens entreen for ikke medlemmer er kr. 20.

Else Marie Bukdahl

har vi ofte glemt, at vore grundlæggende værdier og det generelle sigte i det demokratiske system har sin rod både i antikkens Grækenland og i de evangeliske tekster. I dag træder det klarere frem, at lyset fra såvel Athen som Jerusalem har haft en afgørende betydning for både den vesteuropæiske og den amerikanske kultur

Foredraget bliver ledsaget af lysbilleder.

Else Marie Bukdahl har som datter af Magnhild og Jørgen Bukdahl lokal tilknytning.

Entre til foredraget på Vejen Kunstmuseum er kr. 15.

FOREDRAG OM RUDOLPH TEGNER

Torsdag den 2. marts kl. 19.30 er der foredrag om Rudolph Tegner.

Museumsinspektør Teresa Nielsen viser lysbilleder og beretter om Rudolph Tegnens Museum og dets skaber, billedhuggeren Rudolph Tegner (1873-1950), der var en meget nær ven af Niels Hansen Jacobsen.

KONCERT PÅ MUSEET

Lørdag den 4. februar 1995 kl. 15.00 er der koncert på museet.

Der vil blive spillet nyere danske og japanske kompositioner af bl.a. Aksel Borup-Jørgensen, Kann Ishii og Per Nørgaard. Miwako Hanzawa Andersen spiller klaver, Nikolaj Andersen bratsch og Leif Hesselberg guitar.

Redaktion:

Poul Erik Hansen (ansvarshavende)
Baustuegade 6, 6100 Haderslev
Tlf. 74 525715.

og
Svend Holm Larsen
Bakkevej 3, 6600 Vejen.
Tlf. 75 360633.